

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 336.77:338.3

Саїнчук Наталія Валеріївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту*

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Саинчук Наталья Валерьевна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов и кредита*

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

Sainchuk Nataliya

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Finance and Credit

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Марусяк Наталія Леонідівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту*

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Марусяк Наталья Леонидовна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов и кредита*

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

Marusyak Nataliya

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Finance and Credit

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Харук Богдан Леонідович

магістр

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Харук Богдан Леонидович

магістр

Черновицкого национального университета имени Юрия Федьковича

Haruk Bohdan

Master of the

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

**ДОСЛІДЖЕННЯ РЕАЛІЙ КРЕДИТУВАННЯ ГОСПОДАРЮЮЧИХ
СУБ'ЄКТІВ БАНКІВСЬКИМ СЕКТОРОМ
ИССЛЕДОВАНИЕ РЕАЛИЙ КРЕДИТОВАНИЯ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ
СУБЪЕКТОВ БАНКОВСКИМ СЕКТОРОМ
RESEARCH OF REALIA OF BANK LENDING TO ECONOMIC
ENTITIES**

Анотація. У статті визначено, що розвиток ринкової економіки в поєднанні з внутрішніми проблемами та зовнішніми викликами формує певні умови банківського кредитування, які характеризуються нестабільністю та уповільненими темпами. Це в свою чергу негативно відображається на економіці загалом та на підприємницькому секторі зокрема. В процесі дослідження зазначеного питання, як з боку банківського сегменту так і з боку підприємств, виникають проблеми системного характеру, які носять паралельний зв'язок – дисбаланси банківського сегменту негативно корелюються з підприємствами у розрізі кредитування. Проаналізовано, що кількість банків за досліджуваний період зменшувалася. Це є свідченням того, що на фінансовому ринку залишаються банки із значним показником платоспроможності. Така

ситуація є свідченням, що банківський сектор розвивається, відповідаючи при цьому законодавству, яке хоча і є мінливим та «жорстким» за своєю природою. Це в свою чергу відображає факт, що банківському сектору доцільно здійснювати кредитування господарюючих суб'єктів. В контексті дослідження виявленні явища зменшення кредитування господарюючих суб'єктів та виокремленні фактори, які мають значний вплив на отримання підприємствами кредитів: інфляція, облікова ставка НБУ та «ціна» нових кредитів. Обґрунтовано, що стан банківського кредитування господарюючих суб'єктів на сьогоднішній день носить незадовільний характер. Це пояснюється падінням індексу промислового виробництва, негативним сальдо експортно-імпортних операцій. Також негативну тенденцію мають певні галузі національної економіки, які є пріоритетними. За аналізований період вони мають тенденцію до спаду. Окрім факторів які мають вплив на перелічені показники, наголошено, що найбільший вплив на стан кредитування банками підприємств має нестабільність економіки. Цей фактор негативно впливає на банківське кредитування, що в свою чергу корелюється із економічною стабільністю підприємств. Тому у статті дійшли до висновку, що банки і не надають кредити, оскільки підприємства мають негативну кредитну історію, а з'являється вона у них – тому що банківський сектор видає дорогі кредити (інколи в іноземній валюті та на короткостроковий період), і як результат – неповернення кредитів.

Ключові слова: *кредит, кредитні відносини банківське кредитування, кредитний процес, банківський сектор, «ціна» нових депозитів, «ціна» нових кредитів.*

Анотація. *В статье определено, что развитие рыночной экономики в сочетании с внутренними проблемами и внешними вызовами формирует определенные условия банковского кредитования, которые*

характеризуются нестабильностью и замедленными темпами. Это в свою очередь негативно отражается на экономике в целом и на предпринимательском секторе в частности. В процессе исследования данного вопроса, как со стороны банковского сегмента так и со стороны предприятий, возникают проблемы системного характера, которые носят параллельный связь - дисбалансы банковского сегмента негативно коррелируют с предприятиями в разрезе кредитования. Проанализировано, что количество банков за исследуемый период уменьшалась. Это свидетельствует о том, что на финансовом рынке остаются банки со значительным показателем платежеспособности. Такая ситуация свидетельствует, что банковский сектор развивается, отвечая при этом законодательству, которое хотя и является меняющимся и «жестким» по своей природе. Это в свою очередь отражает факт, что банковскому сектору целесообразно осуществлять кредитование хозяйствующих субъектов. В контексте исследования обнаружении явления уменьшение кредитования хозяйствующих субъектов и выделения факторы, которые оказывают значительное влияние на получение предприятиями кредитов: инфляция, учетная ставка НБУ и «цена» новых кредитов. Обосновано, что состояние банковского кредитования хозяйствующих субъектов на сегодняшний день носит неудовлетворительный характер. Это объясняется падением индекса промышленного производства, негативным сальдо экспортно-импортных операции. Также негативную тенденцию имеют определенные отрасли национальной экономики, которые являются приоритетными. За анализируемый период они имеют тенденцию к спаду. Кроме факторов которые влияют на перечисленные показатели, отмечено, что наибольшее влияние на состояние кредитования банками предприятий имеет нестабильность экономики. Этот фактор негативно влияет на банковское кредитование, что в свою очередь коррелирует с

экономической стабильностью предприятий. Поэтому в статье пришли к выводу, что банки и не предоставляют кредиты, поскольку предприятия имеют отрицательную кредитную историю, а появляется она в них - потому что банковский сектор выдает дорогие кредиты (иногда в иностранной валюте и на краткосрочный период), и как результат - невозврат кредитов.

Ключевые слова: *кредит, кредитные отношения банковское кредитование, кредитный процесс, банковский сектор, «цена» новых депозитов, «цена» новых кредитов.*

Summary. *It has been determined in the article that the development of the market economy in combination with internal problems and external challenges creates certain conditions for bank lending, which are characterized by instability and slow pace. This, in turn, has a negative impact on the economy in general and on the business sector in particular. In the process of studying this issue, both on the part of the banking segment and on the part of enterprises, there have been discovered systemic problems that are parallel — the imbalances of the banking segment are negatively correlated with enterprises in terms of lending. It has been analyzed that the number of banks decreased during the study period. This is evidence that banks with a significant solvency ratio remain in the financial market. This situation signifies that the banking sector is evolving in line with legislation, which, although variable, is quite "rigid" in nature. Whereas this reflects the fact that the banking sector should lend to businesses. In the context of the study, the phenomenon of declining lending to businesses and identifying factors that have a significant impact on receiving loans by enterprises: inflation, the discount rate of the National Bank of Ukraine, and the "price" of new loans. It has been substantiated that the state of bank lending to economic entities today is unsatisfactory. This is due to the fall of the industrial production index, and the*

negative balance of export-import operations. Certain priority sectors of the national economy also have a negative trend. During the analyzed period, they tend to decline. In addition to the factors that have an impact on these indicators, it has been emphasized that the greatest impact on the state of corporate lending has the instability of the economy. This factor has a negative impact on bank lending, which in turn correlates with the economic stability of enterprises. Therefore, the article has concluded that banks do not provide loans because companies have a negative credit history, and it is because the banking sector issues expensive loans (sometimes in foreign currency and for the short term), and this results in non-repayment of loans.

***Key words:** loan, credit relations, bank lending, lending process, banking sector, the "price" of new deposits, the "price" of new loans.*

Постановка проблеми. Ефективний розвиток банківського кредитування господарюючих суб'єктів в умовах кризових процесів ринкової економіки повинен надати можливість створювати потужний виробничий потенціал для розвитку країни. Але в останні роки банки дещо знизили свою діяльність на кредитному ринку. Підвищення ефективності банківського кредитування є одним із пріоритетних питань виходу України з кризового стану.

Функціонування фінансової системи України неможливе без стабільного розвитку кредитного ринку, де вагома роль відводиться банківським інституціям. Це зумовлено тим, що саме банки в ринкових умовах є одним із основних суб'єктів цього ринку. Вони являються найважливішим структурним елементом економіки з приводу мобілізації та використання грошових ресурсів, а також їх створення за допомогою кредитування. Стабільна діяльність банківських інституцій та їх фінансова стійкість залежить від налагодженої організації кредитного процесу.

Кредитування господарюючих суб'єктів являється однією із основних видів діяльності банківських установ та основним джерелом отримання додаткових грошових коштів для підприємств. Поєднання внутрішніх та позикових ресурсів для фінансування діяльності господарюючих суб'єктів має забезпечити позитивний розвиток їх бізнес-проектів.

Але діяльність банків стикається з низькою проблем: неповерненістю кредитів, нестачею тимчасово вільних грошових коштів, обмеженістю кредитування, високою вартістю кредитних ресурсів, складністю організації кредитного процесу, що уповільнюють темпи кредитування. Якісне кредитування господарюючих суб'єктів повинно вивести економіку країни з кризового стану. Тому для макроекономічної стабілізації в країні актуальним постають питання ґрунтовного та всебічного аналізу розвитку кредитування господарюючих суб'єктів, яке відіграє важливу роль в процесі розширеного відтворення та економічному зростанні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження з питань кредитування господарюючих суб'єктів та організації кредитного процесу банків здійснили ряд зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів: Бондаренко Н.В. [1], Васюренко О. В. [2], Волкова В.В. [3], Гальчинський А. С. [4], Дзюблюк О. В. [5], Кейнс Дж. [6], Лагутін В.Д. [7], Лексис В. [9], Любар О.О. [10], Маклеод Г.Д. [11], Маркс К., Енгельс Ф. [12], Милль Дж. С. [13], Сміт А. [17], Туган-Барановський М. [18], Федорович Л. В. [19] та інші.

Але багато питань з теорії та практики в сфері кредитування господарюючих суб'єктів та організації кредитного процесу в банківських установах залишаються все ще невирішеними.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є виявлення сучасного стану кредитної діяльності банків та розробка

практичних рекомендацій щодо удосконалення кредитного процесу в банківських установах.

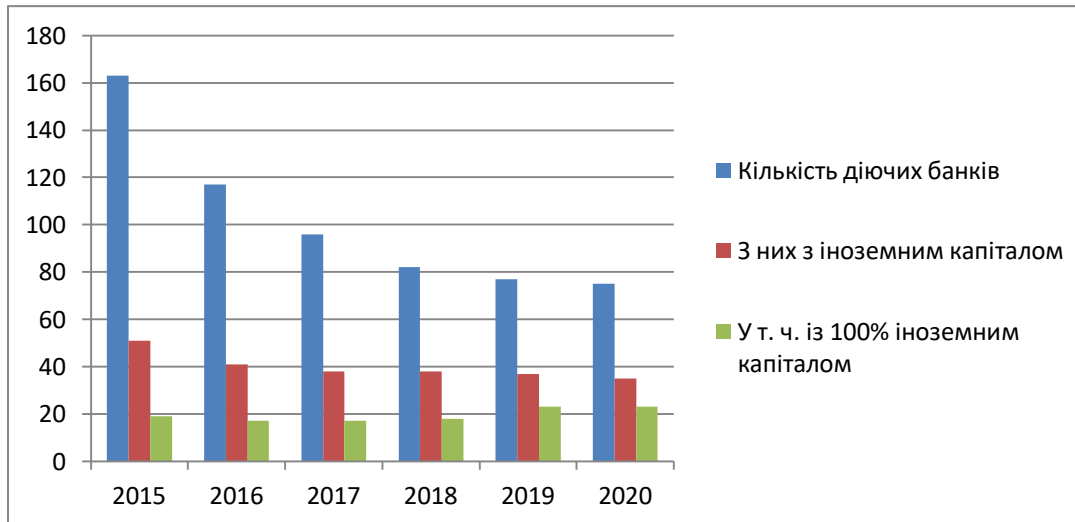
Виклад основного матеріалу дослідження. У повсякденному відтворювальному процесі і розвитку господарюючих суб'єктів неабиякого значення набуває стан та розвиток банківської системи країни. Економічне зростання, як підприємств, так і економіки загалом залежить від функціонування банківського сектору. Мова йде про кредитну діяльність, яка посідає чинне місце не тільки у загальній сукупності банківських операцій (оскільки вони отримують доходи від проведення такого виду діяльності), а і має вагоме значення для підприємницького сектору. Оскільки саме завдяки кредитним операціям формуються сприятливі умови для появи нових підприємств, зростанню соціально-економічного клімату в країні і відновлення рівноваги та закріплення стабільності на ринку капіталів. В умовах ринкових трансформацій та адаптації економічного простору до світового, процес банківського кредитування господарюючих суб'єктів набуває ключового значення та стає стрижневим елементом у розвитку підприємств.

В реаліях вітчизняної ринкової економіки кредит виступає елементом, який здатен врівноважити тимчасово вільні кошти між обсягами, необхідних ресурсів для господарюючих суб'єктів. Доцільно зауважити, що банківський кредит розкриває свою значущість за умов якісного розвитку ринкової економіки. Саме тоді можна спостерігати позитивні результати, як для економіки країни в цілому так і для підприємств окремо. За словами науковців: «Пропорційний розвиток всіх економічних підсистем України забезпечить найкращі можливості для структурної перебудови економіки, активного розвитку інституту підприємництва та удосконалення банківської діяльності, яка має сприяти нормальному функціонуванню цього інституту» [8, с. 146]. З вищесказаного випливає, що саме банківська система виступає

механізмом, який забезпечує рух грошових коштів і цим самим сприяє формуванню умов для безперервного виробничого процесу. Важливим аспектом у дослідження структури кредитування господарюючих суб'єктів є потенціал банківської системи. В першу чергу він розкривається через кількість банків, які діють на території країни на сьогоднішній день.

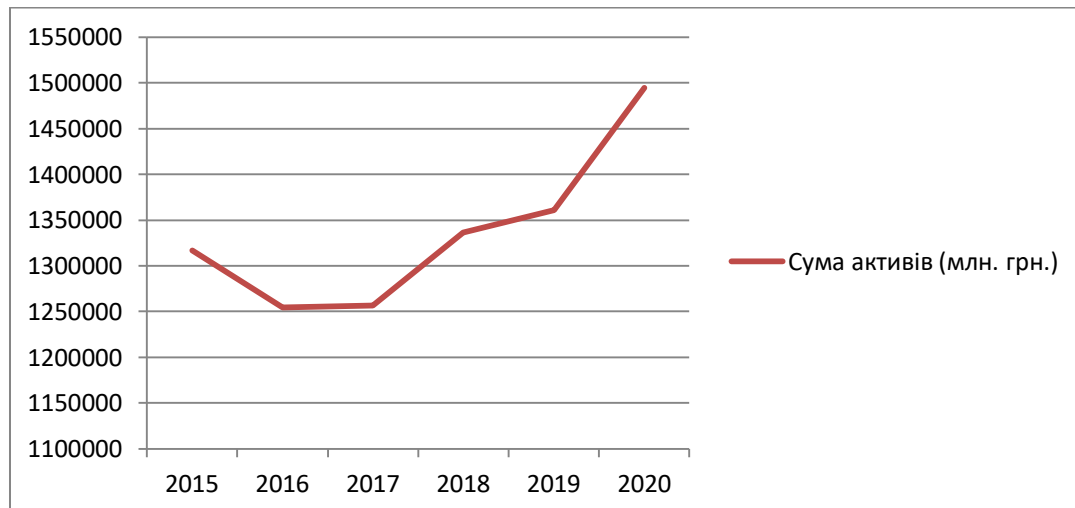
Як видно з рисунка 1 кількість вітчизняних банків за досліджуваний період стрімко зменшується. З 163, які функціонували на початок січня 2015 року, станом на січень 2020 року маємо 75 банків. Протилежну тенденцію можна спостерігати з банками із 100 % іноземним капіталом. Їхня кількість у вітчизняній економіці зростає. На нашу думку, така ситуація пов'язана із бажанням іноземних банків отримати швидкі прибутки, незважаючи на значні ризики вітчизняної економіки та на тлі «банк опад», який розпочався з 2014 року, а також відзначимо, що банки з іноземним капіталом є більш стійкі до спадів національних економік та легше переносять вплив політичного фактору. Це пояснюється тим, що з боку материнських структур, іноземні банки отримують значну фінансову підтримку. Ведучи мову про кількість банків однозначно важко сказати, чи скорочення числа даних фінансових установ негативно відобразилася на економічній картині. Адже головною причиною ліквідації банків, була невідповідність фінансовим показникам, які встановив Національний Банк України. За словами економістів-аналітиків, не змогли втриматися на плаву так звані «кишенькові банки» – фінансові установи окремих політиків та олігархів.

Рис. 1. Динаміка зміни кількості банків за 2015 – 2020 рр.

Джерело: побудовано на основі даних НБУ [15]

Для проведення аналізу банківського сектору в сучасних умовах, та пошуку відповіді на питання: «Чи ліквідація банків вплинула на економічний розвиток країни?», доцільно розглянути активи вітчизняних банків та динаміку ВВП країни і обсяг наданих кредитів. Так рисунок 2 відображає сумарні активи українських комерційних банків за період станом 01 січня 2015 року по 01 січня 2020 року.

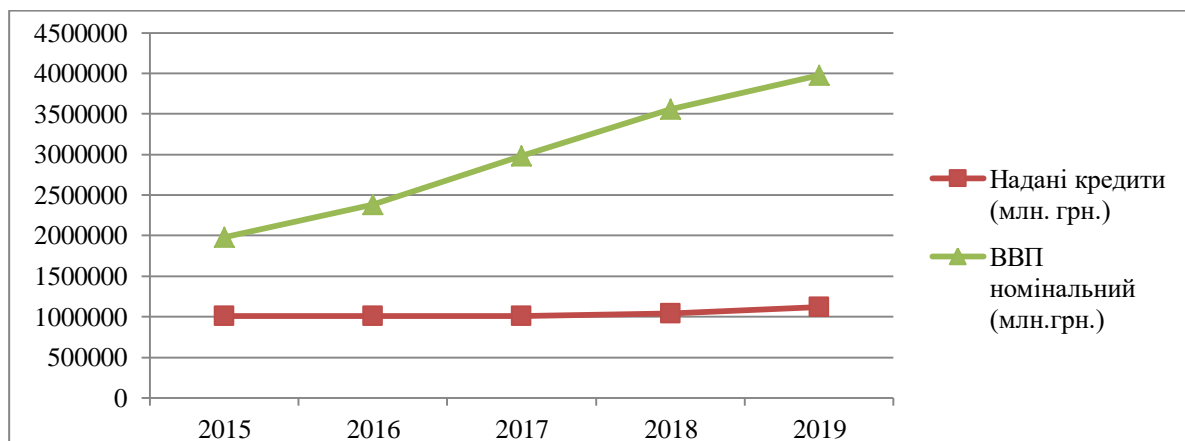
Рис. 2. Сумарні активи українських комерційних банків

Джерело: побудовано на основі даних НБУ [15]

Як видно з рисунка 2, кількість активів поступово збільшується. За досліджуваний період зростання склало плюс 177608 млн. грн. Як бачимо,

незважаючи на скорочення кількості банківських установ, відбувається зростання зазначеного показника, що в загальному є свідченням про розвиток банківського сектору.

Для відображення кредитування реального сектору економіки доцільно проаналізувати ВВП країни та надані кредити банківськими установами (рис. 3). Як показує графік, за досліджуваний період, відбувається стрімке зростання валового внутрішнього продукту. При цьому бачимо, що зростання ВВП відбувається активніше ніж обсяг кредитування банками. Повільне зростання показника «наданих кредитів» свідчить що у період ліквідації банків довіра до них зменшилася, через що, і почали зменшуватися обсяги кредитних портфелів. Разом із цим негативного розвитку отримав і реальний сектор економіки, оскільки призупинилося кредитування господарюючих суб'єктів.

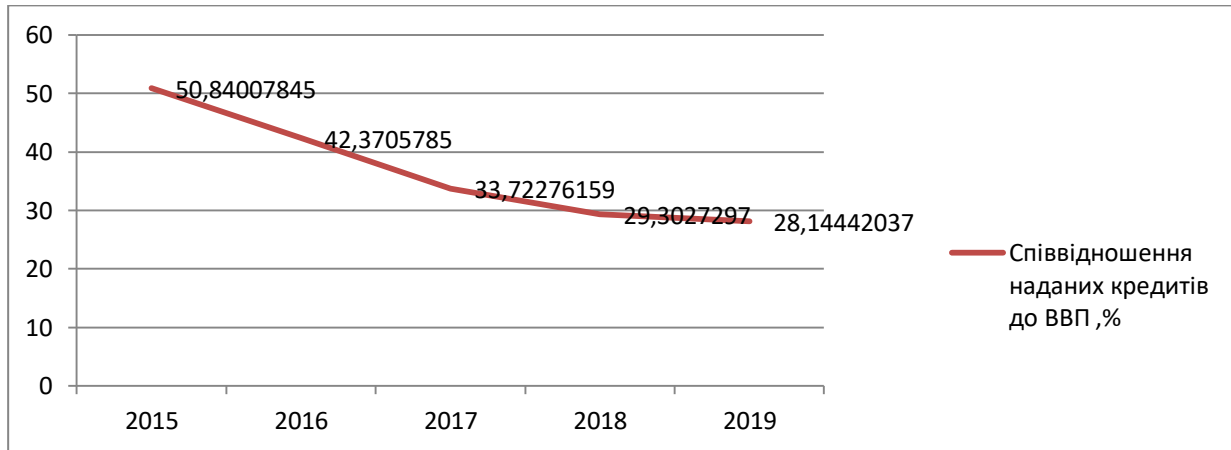

Рис. 3. Динаміка ВВП та наданих кредитів

Джерело: побудовано на основі даних НБУ [15]

Як наслідок така ситуація свідчить, що вітчизняна економіка втратила підтримку банківського сектору. За таких умов відбувся процес переорієнтації кредитування банками. Механізм, що мав би забезпечувати кредитними ресурсами господарюючих суб'єктів та формувати їхню ділову активність перестав виконувати своє призначення. Як уже зазначалося, головним із факторів, які призвели до такої ситуації стала

ліквідація банків та втрата довіри до банківської системи. В результаті чого, відбулося поступове зменшення частки наданих кредитів банками у відношенні до ВВП на 22,69 % за досліджуваний період (рис. 4).

Рис. 4. Співвідношення наданих кредитів до ВВП

Джерело: побудовано на основі даних НБУ [15]

На практиці така ситуація є свідченням того, що банки не спрямували свої кредитні ресурси до господарюючих суб'єктів. В секторі реальної економіки банківське кредитування перенаправляє тимчасово вільні грошові ресурси на потреби господарюючих суб'єктів. «За умови ефективного використання кредитних ресурсів суб'єктами господарювання в якості джерела фінансування можливі значні зрушення в обсягах виробництва, котрі, в свою чергу, позначаються на фінансовому стані суб'єктів господарювання, їхній прибутковості, а відтак – кредитоспроможності»[14, с. 77]. Як зазначає ДЖ. Стігліц, що в сучасному світі, який носить перемінний характер та характеризується нестійкою економікою, банки мають виступати головним елементом фінансової інфраструктури суспільства, перерозподіляючи акумульовані кошти шляхом кредитування економіки. Як бачимо в ситуації із вітчизняною економікою, картина носить інший характер. Число банківських установ зменшилося, довіра до банківського сектору знизилася, кредити за 5 років зросли на 112260 млн. грн. або на 11 %.

За описаної вище ситуації можна констатувати, що на об'єм кредитів впливає ряд факторів. І попри те, що зниження довіри до банківського сектору є визначальним на банківському ринку, неабияке значення має ціна самого кредиту. Для відображення аналізу зменшення кредитування реального сектора економіки доцільно проаналізувати фактори які мають вплив на формування відсоткової ставки по кредитах (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка факторів формування ставки за кредитами
за 2015 – 2019 рр.**

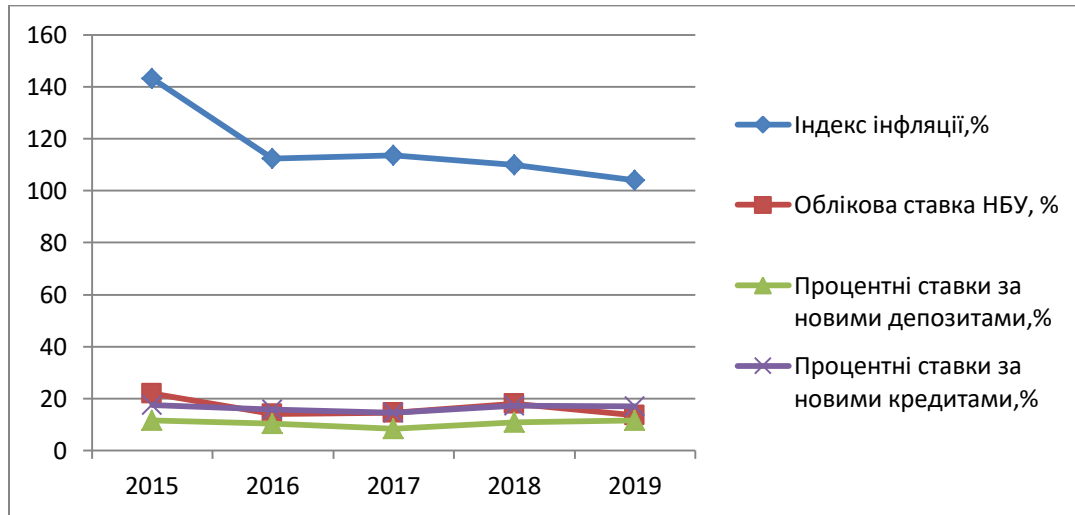
Рік	Індекс інфляції, %	Облікова ставка НБУ, %	Процентні ставки за новими депозитами, %	Процентні ставки за новими кредитами, %	Маржа
2015	143,3	22	11,6	17,5	5,9
2016	112,4	14	10,4	15,9	5,5
2017	113,7	14,5	8,3	14,6	6,3
2018	109,8	18	10,9	17,2	6,3
2019	104,1	13,5	11,5	17,0	5,5

Джерело: складено автором за даними НБУ [15]

Активність банківського кредитування тісно пов'язана із вартістю кредитів. Для оцінки зниження процесу кредитування господарюючих суб'єктів за досліджуваний період, ми виокремили фактори, які найбільшою мірою впливають на формування ціни кредиту. До них віднесли: облікову ставку НБУ, процентні ставки за депозитами фізичних осіб; індекс інфляції. Як видно з таблиці 1 у піковий темп інфляції облікова ставка НБУ була 22%. Відповідно вартість нових кредитів також була найвищою – ставка становила 17,5 %.

За аналізований період можна спостерігати пряму кореляцію між індексом інфляції та обліковими ставками НБУ. Однак відмінним є результат за 2018 р. – індекс інфляції знизився на 3,9 %, при цьому НБУ підняв облікову ставку на 3,5 %. Хід процентних ставок за кредитами пов'язаний з обліковою ставкою НБУ та знаходиться в прямій кореляції –

зростання першого показника призводить до збільшення другого. Яскравим прикладом є 2018 рік, коли зростання облікової ставки на 3,5 % спричинило збільшення кредитної ставки на 2,6% (рис. 5).

Рис. 5. Динаміка факторів формування відсоткових ставок

Джерело: побудовано на основі даних НБУ [15]

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. З проведеного аналізу можна зробити висновок, що за досліджуваний період НБУ проводить таргетування інфляції. При цьому акцент робиться на максимально можливому низькому темпу інфляції а кредитування економіки переходить на другий план. Ведучи мову про інфляційне таргетування можемо констатувати, що вигоду при такій політиці мають отримувати інвестори, оскільки для них сформується умови, за яких реалізація інвестиційних проектів буде максимально вигідною. Однак досліджуючи процес кредитування, ми робимо висновок що фінансові ресурси, які є в розпорядження банківських установ «вимиваються». Комерційні банки зосереджують свої кошти на купівлі депозитних сертифікатів, щоб у майбутньому отримати прибуток, при цьому кредитний сегмент ринку залишається без коштів.

Проведений аналіз дає можливість зробити нам висновки, що якісний та швидкий розвиток підприємств у вітчизняній економіці тісно

залежить від процесу кредитування. «За допомогою чітко сформульованої й ефективно реалізованої на практиці стратегії кредитної діяльності комерційними банками можуть бути вирішені такі завдання розвитку вітчизняної ринкової економіки: вихід реального сектора з кризового стану (наприклад, із фази спаду довгострокового економічного циклу); забезпечення стабільних темпів економічного зростання; структурна перебудова економіки і розвиток нових технологічних галузей; впровадження інновацій; розвиток малого та середнього підприємництва як основи розвитку економіки з метою розширення можливостей збільшення ВВП; створення нових і реформування існуючих робочих місць як частини загального соціального завдання» [8, с. 80].

Однак доцільно наголосити і на самій кредитній політиці комерційного банку. Адже в умовах постійних дисбалансів та невизначеності (часто як економічній так і політичній), фінансові установи з обережністю відносяться до оцінки кредитоспроможності позичальника. Значна кількість потенційних позичальників з числа господарюючих суб'єктів, можуть опинитися у категорії ризикових позичальників. Як наслідок такий фактор також має негативне відображення на процесі банківського кредитування господарюючих суб'єктів.

Таким чином розглядаючи процес банківського кредитування господарюючих суб'єктів, варто виходити з того, що між банками та підприємствами можна спостерігати досить тісну взаємозалежність. Вона проявляється у функціональній взаємодії в процесі акумуляції тимчасово вільних коштів на грошовому ринку та їх перерозподілі. Результати реалізації описаного механізму виступає безперервний процес діяльності господарюючого суб'єкта, його розширення а також процес постійно зростаючого суспільного відтворення. З проведеного дослідження можна зробити висновки, що стан кредитування на сьогоднішній день є поганий. Це пояснюється і оновленням банківської системи (реформами які

протікають всередині) а також ризиками як внутрішніми так і зовнішніми. Хоча за досліджуваний період ми і спостерігаємо зростання ВВП, однак констатуємо повільне зростання кредитування економіки. «Проблема активізації кредитування корпоративних клієнтів контраверсійна: з одного боку, для банків високими залишаються ризики, пов'язані з кредитуванням, вони заробляють на високодохідних і практично безризикових операціях з державними цінними паперами, а з іншого – нинішній реформованій банківській системі бракує якісних позичальників і прибуткових інвестиційних проектів» [16, с. 48].

Можна стверджувати, що обґрунтування теоретичної організації кредитування підприємств та удосконалення самого кредитного механізму, дасть змогу сформувати чинники для зростання економіки країни та розвитку господарюючих суб'єктів.

Література

1. Бондаренко Н.В. Концептуальні засади банківського кредиту // Наукові записки. Серія «Економіка». 2008. Випуск 10. С. 67-72.
2. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Т-во «Знання». 2001. 255 с.
3. Волкова В.В., Волкова Н.І. Напрями оптимізації структури кредитних ресурсів банків в умовах нестійкого економічного середовища. URL: [http://www.vdnuete_2013_4_17%20\(2\).pdf](http://www.vdnuete_2013_4_17%20(2).pdf)
4. Гальчинський А. С. Теорія грошей: Навч.-метод. посібник. К: Основи. 1998. 413 с.
5. Дзюблюк О. В. Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки. К.: Поліграф книга. 2000. 512 с.
6. Кейнс Дж. Избранные произведения: пер. с англ. М.: Экономика, 1993. 543 с.

7. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: навч. посібник. 4-те вид., стер. КУ.: Знання. 2004. 215 с.
8. Лановська Г.І., Стегній Ю. І. Кредитні відносини банківських установ з підприємствами: як необхідна умова розширеного відтворення // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 10, частина 1. С. 146-149.
9. Лексис В. Кредит и банки [пер. с нем. В. Толканова]. М.: Перспектива. 1994. 120 с.
10. Любар О.О. Кредитна політика банків: види та моделі // Вісник університету Банківської справи Національного банку України. 2010. № 3 (9). С. 183–185.
11. Маклеод Г.Д. Основания политической экономии: пер. с англ. Веселовский М.П. СПб.: Н. Тиблен. 1865. 706 с.
12. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. М. 1961. Т. 25. ч. 1. 433 с.
13. Милль Дж. С. Основы политической экономии. Том 2. М., 1981. 234 с.
14. Осінська О.Б., Гаврилюк А.А. Кредитне стимулювання суб'єктів підприємницької діяльності. С. 75-80. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Torg_2016_20_16.pdf
15. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/>
16. Пасінович І.І., Дмитрук В.О. Кредитування реального сектору економіки регіону: стан, проблеми, перспективи // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2019. Випуск 3 (137). С. 42-29.
17. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. 1993. Том 1.
18. Туган-Барановский М. Основы политической экономии. 4-е изд. [перераб.]. Петроград :Изд-во «Право». 1917. 540 с.
19. Федорович Л. В. Теория денежного и кредитного обращения. Одесса. 1888. 626 с.

References

1. Bondarenko N.V. Konceptualjni zasady bankivsjkogho kredytu // Naukovi zapysky. Serija «Ekonomika». 2008. Vypusk 10. S. 67-72.
2. Vasjurenko O. V. Bankivsjki operaciji : navch. posib. 2-ghe vyd., pererob. i dop. K. : T-vo «Znannja». 2001. 255 s.
3. Volkova V.V., Volkova N.I. Naprjamy optymizaciji struktury kredytnykh resursiv bankiv v umovakh nestijkogho ekonomichnogho seredovyshha. URL: [http://www.vdnuete_2013_4_17%20\(2\).pdf](http://www.vdnuete_2013_4_17%20(2).pdf)
4. Ghaljchynsjkyj A. S. Teorija ghroshej: Navch.-metod. posibnyk. K: Osnovy. 1998. 413 s.
5. Dzijubljuk O. V. Orghanizacija ghroshovo-kredytnykh vidnosyn suspiljstva v umovakh rynkovogho reformuvannja ekonomiky. K.: Polighraf knygha. 2000. 512 s.
6. Keynes Dzh. Izbrannye proizvedeniya: per. s angl. M.: Ekonomika, 1993. 543 s.
7. Laghutin V.D. Kredytuvannja: teorija i praktyka: navch. posibnyk. 4-te vyd., ster. KU.: Znannja. 2004. 215 s.
8. Lanovsjka Gh.I., Steghnij Ju. I. Kredytni vidnosyny bankivsjkykh ustanov z pidpryjemstvamy: jak neobkhidna umova rozshyrenogho vidtvorennja // Naukovyj visnyk Uzhghorodskogho nacionaljnogho universytetu. 2016. Vypusk 10, chastyna 1. S. 146-149.
9. Leksys V. Kredyt y banky [per. s nem. V. Tolkanova]. M.: Perspektyva. 1994. 120 s.
10. Ljubar O.O. Kredytna polityka bankiv: vydy ta modeli // Visnyk universytetu Bankivsjkoji spravy Nacionaljnogho banku Ukrainy. 2010. # 3 (9). S. 183–185.
11. Makleod G.D. Osnovaniya politicheskoy ekonomii: per. s angl. Veselovskiy M.P. SPb.: N. Tiblen. 1865. 706 s.

12. Marks K., Yengels F. Sochineniya. M. 1961. T. 25. ch. 1. 433 s.
13. Mill Dzh. S. Osnovy politicheskoy ekonomii. Tom 2. M., 1981. 234 s.
14. Osinsjka O.B., Ghavryljuk A.A. Kredytne stymuljuvannja sub'ektiv pidpryjemnyckoji dijalnosti. S. 75-80. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Torg_2016_20_16.pdf
15. Oficijnyj sajt NBU. URL: <https://bank.gov.ua/>
16. Pasinovykh I.I., Dmytruk V.O. Kredytuvannja realnogho sektoru ekonomiky rehionu: stan, problemy, perspektyvy // Socialjno-ekonomichni problemy suchasnogho periodu Ukrajinu. 2019. Vypusk 3 (137). S. 42-29.
17. Smit A. Issledovanie o prirode i prichinakh bogatstva narodov. 1993. Tom 1.
18. Tugan-Baranovskiy M. Osnovy politicheskoy ekonomii. 4-eizd. [pererab.]. Petrograd :Izd-vo «Pravo». 1917. 540 s.
19. Fedorovich L. V. Teoriya denezhnogo i kreditnogo obrashcheniya. Odessa. 1888. 626 s.